

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

ПРОТОКОЛ № 8

от заседание на жури

в изпълнение на Заповеді №№ СО-РД-09-01-500/ 29.11.2013 г. и СО-РД-09-01-34/ 16.01.2014 г. на Кмета на Столична община, Заповед № РД-09-09-113/ 13.12.2013г. на Главния архитект на Столична община, в съответствие с изискванията на ДБФП: BG161PO001 и с условията на Конкурсна програма за участие с и оценяване на проекти за прединвестиционно обемно-устройствено проучване и решение за изграждане, възстановяване и обновяване на публични пространства от централната градска част на София, обявена в регистъра на АОП с уникален № 564940

Днес (16.01.2014 г., четвъртък), в 13:00 ч., в заседателната зала на Направление „Архитектура и градоустройство“ към Столична община, се събра жури в следния състав от определения за окончателен поименен със Заповед № СО-РД-09-01-500/ 29.11.2013 г. на Кмета на Столична община, от журито като организация на работния процес и с допълнителна Заповед № СО-РД-09-01-34/ 16.01.2014 г. на Кмета на Столична община:

Председател:

1. арх Георги Бакалов | представител на САБ | редовен член;

Заместник – председател:

1. ландш.арх. Елица Николова | представител на ДЗС-НЗСЕЗ към СО | редовен член;

Членове:

1. арх. Весела Георгиева | представител на КАБ | редовен член;
2. доц. д-р инж. Красимир Велинов | представител на КИИП | редовен член;
3. ландш. арх. Тачо Пеев | представител на СЛА | редовен член;
4. арх. Валентина Едрева | представител на НИНКН | редовен член;
5. инж. Лорита Радева | представител на ПКООСЗГ към СОС | редовен член;
6. Малина Едрева | представител на ПКОКНKM към СОС | редовен член;
7. проф. д-р инж. Вили Лилков | представител на ПКТТИБД към СОС | редовен член;
8. доц. д-р арх. Борислав Борисов | представител на ПКУТЖПС към СОС | редовен член;
9. Николай Стойнев | представител на ПКСПОС към СОС | редовен член;
10. арх. Георги Гужгулов | представител на НАГ към СО | редовен член;
11. ю.к. Валентина Георгиева | представител на НАГ към СО | редовен член;
12. арх. Галина Иванчева | представител на ОКИ-МИС към СО | редовен член;

Технически секретар:

1. урб. Цвета Славчева | представител на НАГ към СО | резервен член,

със задача:

1. да обсъди постъпилите проекти по обособени позиции №№ 2, 3 и 4 от конкурсната програма, като всеки член изложи своите забележки и становища по проекто-предложенията;

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

2. да се изведат общи функционални принципи за развитието на публичните пространства – предмет на горесцитираните обособени позиции.

На заседанието не присъства следният член от основния състав на журито:

1. инж. Евелина Христова | представител на ДТИ-НТТК към СО | редовен член;

След представяне на писмена декларация за наличие на материален интерес от възлагането на обществена поръчка от неприсъствалия на нито едно от заседанията на журито - арх. Любомир Петров /ОКИ-МИС към СО/, определен за редовен член със Заповед № СО-РД-09-01-500/ 29.11.2013 г. на Кмета на Столична община, същият е освободен от състава на журито с последващ акт на Кмета. В съответствие с чл. 44, ал.5 от НПКУПП, арх. Галина Иванчева /ОКИ-МИС към СО/ може да упражнява глас наравно с членовете от основния състав на журито при оценяването на проектите по различните обособени позиции от конкурсната програма.

След като се събра в достатъчен числов състав за да има кворум, журито пристъпи към изпълнение на своите задачи:

1. **Обсъждане на проекти по обособена позиция № 2 от конкурсната програма** – Председателят на журито /арх. Георги Бакалов/ презентираше на екран таблата на участниците по обособена позиция № 2 от конкурсната програма, като едновременно с това всеки от членовете излагаше своето становище и забележки по проекто-предложенията. Ландш. арх. Тачо Пеев изрази своето неодобрение от масово използвания похват от участниците по всички конкурсни лотове, да представят своите предложения за елементи на градския дизайн, ландшафтни решения и настилки чрез взети назаем примери от добри чужди практики. Прочете на всеослушание определението за „еклектика”, с което се обоснова защо смята, че сред постъпилите проекти няма достоен за реализация в столицата. Прочете и допълнително изготвено от него становище по отношение начина на организиране на конкурсите в България и конкретно по отношение на настоящия, което представи като приложение към настоящия протокол. Арх. Валентина Едрева /НИНКН, редовен член/ подкрепи изказването на ландш. арх. Тачо Пеев, като допълни, че няма предложение за единен градски дизайн. Продължи със становище по конкретните публични пространства от Зона № 2, в което отбеляза, че намира за добро решението за премахването на съществуващата в градината пред храма „Св. Св. Седмочисленици” градска тоалетна, тъй като в момента се намира на една композиционна ос с православния храм. Също така отбеляза, че би приела решение за изместването ѝ по ул. „Ген. Паренсов” или обслужването на градината с мобилна преместваема тоалетна. Добро решение според нея е и оформянето чрез зелена ограда на детска площадка до храма. Напомни на журито, че градината е паметник на градинското и парковото изкуство и за нея е недопустимо разполагането на пазар за зеленчуци на входа ѝ откъм ул. „Граф Игнатиев”. Направило ѝ впечатление, че много малко от участниците са прочели подадените като изходни данни изведени от НИНКН режими за опазване на културно-историческото наследство и са дали своето предложение в съответствие с тях. Изрази одобрение за предложеното сигниране на културни маршрути от няколко екипа, участващи по всички обособени позиции от конкурсната програма. Г-жа Малина

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

Едрева /ЛКОКНКМ към СОС, редовен член/ предложи на журито идеята за физическото отбелязване на туристически маршрут да залегне като препоръки към Възложителя, независимо кой от екипите ще бъде излъчен като победител и показа на членовете снимков пример за добра чуждестранна практика в тази връзка. Проф. д-р инж. Вили Лилков /ЛКТТИБД към СОС, редовен член/ изложи своето мнение за пазарите и за невъзможността за регулацията им в България. Даде пример с прекомерно разширили се такъв по ул. „Солунска” до бул. „Витоша” и заключи, че администрацията трябва да бъде безкомпромисна по отношение на пазарите на открито. Допусне ли изобщо пазар, независимо дали ще е намален като обем, дали ще е периодичен или мобилен, няма как да предотврати неговото разрастване и разполагането му във времето. Според него пл. „Славейков” е изключително комуникативен площад, отворен към седем улици и с безистени – подходи към вътрешни дворове и не следва да се запълва обемно с търговски обекти, какъвто е книжният пазар. Подкрепи идеята за изнасянето дейността на букинерите в ограничени количества в безистените и освобождаването на площадното пространство за място за срещи. Даде пример като добра практика обновения безистен срещу Френския културен институт. Сподели, че пространството на пл. „Славейков” може да се използва и в бъдеще за цели, свързани с продажбата на книги, но подобни събития трябва да се организират от общината като временно изложение на творбите на нови автори или на тематични книги. Допълнително се аргументира, че в близкия обсег на пл. „Славейков” функционират няколко на брой книжарници. Арх. Георги Бакалов допълни, че могат да се използват съвременни технологии за запазване на духа на пространството, като напр. разполагането на съоръжения – електронни книги. Арх. Валентина Едрева напомни, че безистените са частна собственост и няма как общината да се разпорежда за тяхното функционално използване. Подкрепи идеята на проф. д-р инж. Вили Лилков за освобождаване на площадното пространство от натоварващи функции, с което ще се създаде възможност за визуално възприятие на рамкиращите площада сгради – ПК с красиви фасади и входи. Инж. Лорита Радева /ЛКООСЗГ към СОС, редовен член/, г-жа Малина Едрева и г-н Николай Стойнев /ЛКСПОС към СОС, редовен член/ изразиха неодобрение с част от гореизложеното, като се обосноваха, че пространството е тематично именно с книжния пазар, че има дух и че темата е много деликатна и не може да се вземе генерално решение за бъдещето му от журито по настоящия конкурс. Журито може да отправи препоръка към Възложителя, но за предприемането на конкретни действия следва да се проучи мнението на обществото. Г-н Николай Стойнев помоли членовете на журито да му посочат площад, разположен на територията на гр. София, на територията на който да не се извършва търговска дейност, а да е посещаем и да се използва като място за срещи. Изрази подозрение, че премахвайки книжния пазар, пл. „Славейков” ще стане мъртъв площад, а след това ще започнат да се разполагат преместваеми заведения за да го оживят. Освен това, има участници, които са предложили много съдржани и интересни решения, с които се отваря пространството, а то продължава да си функционира със същото предназначение. Ландш. арх. Тачо Пеев информира журито кога са се появили зеленчуковият и книжният пазар в годините и отбеляза, че това са били финансово изгодни и удобни. Прочете пасаж от брой на списание „Ар-

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

хитектура", представляващ мнение за това, че не трябва да се питат обикновените граждани по въпроси за облика на града, а следва да се взема мнението на експертите. Обърна внимание, че освен пазарите, визуален и пространствен проблем съставляват и преместваемите обекти – заведения и павилиони за продажба на цигари и напитки. Арх. Весела Георгиева /КАБ, редовен член/ обърна внимание, че конкурсното решение за разполагане на преместваемите обекти не следва да бъде разглеждано с голяма тежест. Има по-трайни проблеми за решаване, като напр. дали да има трамваи, с каква скорост да се движат, по каква релсова инфраструктура, през какъв период от време и т.н. Ландш. арх. Тачо Пеев отбеляза, че в нито едно от проектите предложения не е видял решение за транспортно успокояване на зоната. Арх. Валентина Едрева изрази своята позиция за запазването на трамвайното движение по ул. „Граф Игнатиев”. Г-н Николай Стойнев също изказа мнение, че не бива да се премахват трамваите, защото това е екологичният транспорт и линиите осъществяват важни транспортни връзки. Изрази съмнение относно технологичната възможност за движението им по една релса с пространства през определени участъци за разминаване. Арх. Георги Бакалов подкрепи изказването на г-н Николай Стойнев, като го допълни, че усложнението произтича от наличието на четири трамвайни линии. Проф. д-р инж. Вили Лилков обясни пред състава на журито, че времето за изчакване на насрещно движещия се трамвай е равно по време на преминаването на разстоянието до следващата зона за разминаване, т.е. от порядъка на 1 мин. и 30 сек. Според него е възможно подобно решение. Арх. Весела Георгиева посочи като неудачен пример движението на трамвая по бул. „Скобелев”, който е на същия принцип. Арх. Георги Бакалов одобри проектните решения за зидгане нивото на терена в района на уличните кръстовища и ги определи като добри световни практики. Показа на членовете на журито снимков пример от гр. Лондон за решение на настилки, бордюри и шахти при трамвайни съоръжения. Ландш. арх. Тачо Пеев се съгласи, че не трябва да има бордюрни ограничители по ул. „Граф Игнатиев”, а следва да се използват други похвати за сигнализация на конфликтната между пешеходното и трамвайното движение зона. Не одобри, обаче, предложението за озеленените трамвайни релси с напречни проходи за пешеходно движение, както и прокарването на двупосочна VELOALEЯ между релсите на трамваите. Ул. „Граф Игнатиев” не е подходяща, като габарит и от гледна точка на пешеходната натовареност, за велосипедно движение. Обърна внимание на членовете на журито за проектното решение (извън рамките на конкурсната програма) за създаването на подземен паркинг под мястото на съществуващата обществена тоалетна в градината пред храма „Св. Св. Седмочисленици”, с вход откъм ул. „6-ти септември”. За него е недопустимо привличането на постоянен поток от автомобили пред входа на училището и създаването на конфликтно кръстовище. Друго неправилно решение е използването на двора на училището за разполагане на открита търговия в неучебните дни с лице към ул. „Граф Игнатиев”. Ландш. арх. Елица Николова коментира решението за подземно паркиране с това, че озеленяването над него може да бъде само от тревни и храстови видове. Проф. д-р инж. Вили Лилков изказа съмнение, че решението за цветна настилка около храма „Св. Св. Седмочисленици” с дългообразни композиционни лъчи няма да може да се възприема в нисък план така, както изглежда в графиката на проект-

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

ното решение. Арх. Георги Гужгулов подкрепи изказването на проф. д-р инж. Вили Лилков, като обясни на журито, че е и технологично трудно осъществимо създаването на клинкерно паве с овална форма.

2. **Обсъждане на проекти по обособени позиции №№ 3 и 4 от конкурсната програма** – Журито се съгласи по предложението на арх. Георги Бакалов и ландш. арх. Тачо Пеев проектите по двете зони да бъдат разглеждани заедно, защото публичните пространства в тях са взаимносвързани. Арх. Валентина Едрева изказа своето неодобрение, че повечето от проектите, които предлагат подземна транспортна инфраструктура, са изключително хипотетични, защото археологията не е проучена. За такава дейност се изисква време и голям финансов ресурс. Арх. Георги Бакалов не се съгласи напълно с изказването на арх. Валентина Едрева, защото според него никога няма да се проучи археологията, ако не се стигне до нея с изкопни работи. Когато археологията не е видима, все едно нямаме археология. Ландш. арх. Тачо Пеев каза, че е необходимо съставянето на дългосрочна програма за разкриването и експонирането на археологията. Г-жа Малина Едрева и г-н Николай Стойнев не се съгласиха с гореизказаното, като напомниха на журито, че общината не разполага с бюджет за проучване на археологията и това не е допустима дейност по ОПРР. Приемайки конкурсен проект с такова решение, е напълно възможно да блокираме функционално центъра на гр. София. Г-жа Малина Едрева изказа мнение, обаче, че ще е добре бул. „Цар Освободител” да бъде пешеходен и зададе въпрос към журито дали някой има съмнение в това дали е възможно. Ландш. арх. Тачо Пеев обобщи, че има три вида проекти, които дават такова решение – 1. наземно автомобилно движение, ограничено с финансова регулация; 2. полуподземно автомобилно движение с надигане нивото на терена при Двореца; 3. подземно автомобилно движение и изцяло пешеходно движение и площад на ниво терен. Арх. Бакалов информира членовете на журито, че така или иначе колекторът покрай Двореца е в лошо състояние и са необходими мащабни ремонтни дейности. Освен това, при разрушаването на мавзолея, теренът около него е деформиран и голяма част от жълтия паваж е увреден и неравен. Според него е необходимо предприемането на действия, идентични с тези пред Народното събрание – полагането на бетонова плоча и пренареждането на жълтите павета върху нова, твърда и подравнена основа. Обясни на журито как се прави подпаважно тунелно прокопаване, с което София може да функционира необезпокоявано, а едновременно с това да се разкрива подземната археология. За повече информация се обърна към арх. Валентина Едрева с въпроса дали под бул. „Цар Освободител” в района на Двореца има вероятност за неразкрита археология. Арх. Валентина Едрева отхвърли с висок процент тази хипотеза. Г-жа Малина Едрева изказа своето одобрение за проектните решения, предвиждащи подземното преминаване на бул. „Цар Освободител” в този си участък. Арх. Валентина Едрева изрази похвала към графичното представяне на един от проектите, предвиждащи задигането на терена пред Двореца, вкарването на автомобилното движение на полуподземно ниво и осигуряването на подземен паркинг. Едновременно с горното, сподели и своето лично съмнение дали това е най-правилното решение за тази територия, тъй като с него се решава връзката на Градината на Двореца с Градската гради-

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

на, но се разваля силуетът на бул. „Цар Освободител”. Идвайки от пл. „Народно събрание” към Двореца, визуалната перспектива ще завършва с тунел, а не с красивата рамка от околните административни сгради. Освен това Дворецът не е ориентиран за такава композиционна връзка между двете градини. Ландш. арх. Тачо Пеев напомни на журито защо е понижено нивото на терена пред Двореца. С разрушаването на мавзолея, бул. „Цар Освободител” в този вид се използва за преминаване на транзитно автомобилно движение. С постигането на връзката между двете градини, освен, че се получава транспортно успокоена зона, но и се създава екологична зелена връзка, важна за градската тъкан. Идеята за площад пред Двореца се е появила насилствено с построяването на мавзолея. Такъв площад не е необходим на София, а мястото на градския площад е около храм-паметника „Ал. Невски”. Изказа своето желание за незабавно предприемане на действия за цялостно решение за подземно паркиране в ЦГЧ на гр. София. Инж. Лорита Радева и проф. д-р инж. Вили Лилков зададоха въпрос към членовете на журито дали всички са съгласни с предложението за изграждане на полуподземен паркинг – градина в сърцето на София, вместо обособяването на градски площад. Арх. Георги Бакалов изрази своите препоръки към проектите, третирани подобно решение, че съобразно наклона на терена, за да има плавни пешеходни връзки и безконфликтност между автомобилното и пешеходното движение, трябва бул. „Цар Освободител” по-рано да потъне под ниво терен и по-късно да излезе. Ландш. арх. Тачо Пеев изложи своите аргументи, въпреки одобрението си за създаването на подземен паркинг под пл. „Александър I” и подземна връзка с бул. „Дондуков”, че следва да има и наземен паркинг за посрещане на официални гости от гледна точка на сигурността. Доц. д-р арх. Борислав Борисов /представител на ПКУТЖПС към СОС, редовен член/ изказа мнение, че журито не може да се ангажира с решение за бъдещето на пространствата. Много по-важна според него е пешеходната ос – бул. „Цар Освободител”, отколкото бул. „Витоша”. Не е добро решението, при което се предлага да бъде параден площадът „Александър I”, а същевременно е ограничен от рампи по бул. „Цар Освободител”. Когато не знаем какво правим, по-добре нищо да не предприемаме с тази територия. Урб. Цвета Славчева /технически секретар/ напомни на журито, че работата му е именно да взема решения в условията на конкурс и че не може да прехвърля тази отговорност на Възложителя, защото се обезсмисля конкурсната процедура. Арх. Валентина Едрева отново повдигна въпросът за неизлъчване на победители по обособените позиции, а раздаването само на награди на премираните на 2-ро и 3-то място. Арх. Весела Георгиева изказа мнение, че решението на проблемите на тези пространства е изключително сложно, а може би и невъзможно, защото в продължение на над двадесет години архитекти се опитват да го намерят без резултат. Тя също каза, че е склонна към неизлъчването на победител. Арх. Георги Бакалов припомни на журито какво е записано в т. 6. от конкурсната програма. Журито не може да не излъчи победител на първо място, а да излъчи такива на 2-ро и на 3-то. Предвидена е хипотезата при несклучване на договор с първопремирания, да се сключи с класирания на 2-ро място. Изказа и неодобрението си, че с отказ журито да вземе решение, се блокира развитието на София. Разглеждането на проектите продължи с обсъждането на идеи за създаването на отвори в евентуалното площадно пространство пред Двореца, които

6 | 8 Този документ е създаден в рамките на проект BG1610001/5-02/2012-002 "Създаване на проектна готовност за кандидатстване на Столична община, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Столична Община и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

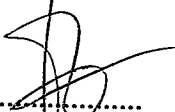
Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
www.bgregio.eu

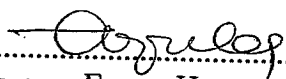
Инвестираме във Вашето бъдеще!
Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

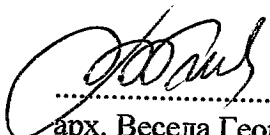
да пропускат естествена светлина към тунела на бул. „Цар Освободител“, неуместните за настоящия конкурс предложения за паметниците на Хан Аспарух и на хановете, решенията с вертикалните фонтанти и водни завеси пред Двореца при наличието на неблагоприятни ветрове, необходимостта от диагонална връзка между изхода на метростанция „Софийски университет“ и храм-паметника „Александър Невски“ и устройствените условия („фунията“) за визуален поглед към храма от пл. „Народно събрание“. Повече внимание беше обърнато от членовете на журито на градина „Кристал“, в която няколко екипа са предложили създаването на водна площ в теренната падина. Арх. Валентина Едрева отново обясни, че това е историческа градина – паметник, с композиционен център – паметникът на Стефан Стамболов и че е недопустима промяната в плановата композиция на градината „Кристал“. Ландш. арх. Тачо Пеев подкрепи изказването на арх. Валентина Едрева, като го допълни, че е некоректен подходът в гръб към паметника на Стефан Стамболов. Също така, предложи на журито да се отправи препоръка към Възложителя за възстановяване на демонтираната чешма в градината „Кристал“. По подобие на градината „Кристал“, развитието на градините около Руската църква и пред СУ „Св. Климент Охридски“ следва да бъде съобразено с изведените от НИНКН режими за опазване на ПГПИ.

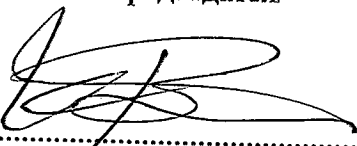
Приложение: Становище на ландш. арх. Тачо Пеев.

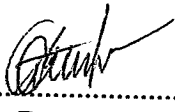
Подписи на присъствалите членове от журито, имащи право на глас в съответствие с чл.44, ал.5 от НПКУПИН:

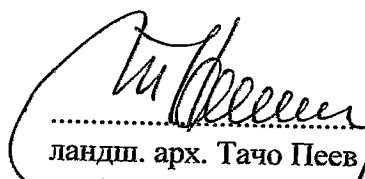

.....
арх. Георги Вакалов
/Председател/

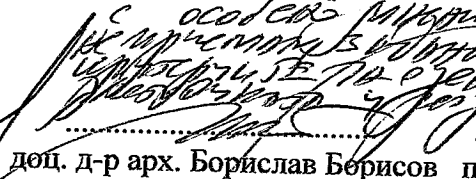

.....
ландш. арх. Елица Николова
/Заместник – председател/

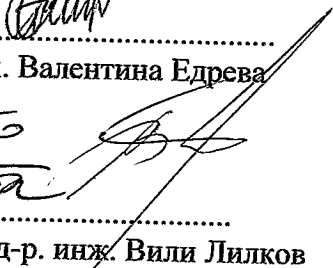

.....
арх. Весела Георгиева

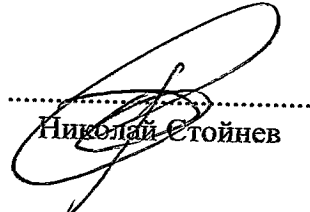

.....
доц. д-р инж. Красимир Велинов

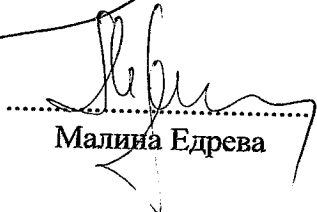

.....
арх. Валентина Едрева

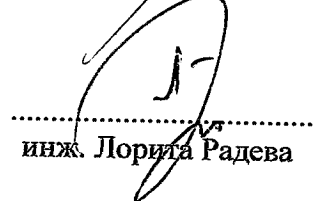

.....
ландш. арх. Тачо Пеев

.....
доц. д-р арх. Борислав Берисов

.....
проф. д-р инж. Вили Лилков

.....
Николай Стойнев

.....
Малина Едрева

.....
инж. Лорита Радева

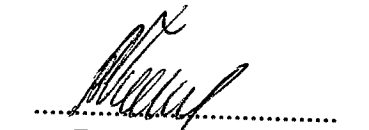
Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

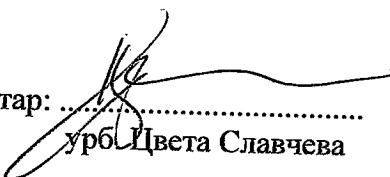
Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

.....
арх. Георги Гужгулов

.....
ю.к. Валентина Георгиева

.....
арх. Галина Иванчева

Подпис на техническия секретар:
.....
урб. Цвета Славчева